

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 17 kwietnia 2025 r.

ZSM.420.40.2025.MC

(w odpowiedzi należy podać ten znak sprawy)

Szanowny Pan

Radosław Sikorski

Minister Spraw Zagranicznych

Do wiadomości:

Szanowna Pani

Paulina Hennig-Kloska

Minister Klimatu i Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

w obliczu rosnących wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi oraz będąc przekonaną o konieczności działania na rzecz ochrony klimatu, zwracam się do Pana Ministra w sprawie inicjatywy przyjęcia dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, który zagwarantuje prawo do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska. Biorąc pod uwagę negatywny wpływ zanieczyszczenia środowiska naturalnego na zdrowie ludzkie, uznanie takiego prawa wydaje się niezbędne dla zapewnienia lepszej przyszłości dla najmłodszych, którym w spuściźnie zostawiamy naszą Planetę.

Z inicjatywą przyjęcia dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, który prawnie chroniłby prawo do czystego, zdrowego

i zrównoważonego środowiska, do Komitetu Ministrów Rady Europy występuje dziś społeczeństwo obywatelskie w kampanii, która zyskała już poparcie ponad pięciuset organizacji, ruchów społecznych, grup rdzennej ludności i naukowców – apel kampanii załączam do niniejszego wystąpienia.

Negatywne skutki potrójnego kryzysu, jakim są zmiany klimatu, zanieczyszczenie środowiska i utrata różnorodności biologicznej, są odczuwalne przez wszystkich ludzi mieszkających w państwach członkowskich Rady Europy. Kolejne badania wskazują, że każdego roku na całym kontynencie rośnie liczba osób umierających przedwcześnie z powodu zanieczyszczenia atmosfery. Przyspieszający kryzys klimatyczny napędza bezprecedensowe fale upałów, długotrwałe susze, powtarzające się powodzie, podnoszenie się poziomu mórz i katastrofalne pożary, które niszczą społeczności i ekosystemy. Od Morza Śródziemnego po koło podbiegunowe, całe ekosystemy załamują się, a społeczności doświadczają konsekwencji nieodwracalnej utraty różnorodności biologicznej, wpływającej na dostępność wody pitnej, przyczyniającej się do złej jakości powietrza, zagrażającej bezpieczeństwu żywnościowemu i zmniejszającej odporność społeczności. W rezultacie młodsze pokolenia dorastają w świecie pogłębiających się nierówności i niepokoju o przyszłość.

Przyjęcie dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka stanowić będzie stanowczą odpowiedź na kryzys środowiskowy, wypełniając lukę w katalogu praw człowieka podlegających ochronie na poziomie europejskim, prowadząc do ujednoczenia i wzmocnienia polityki klimatycznej opartej na odpowiedzialności za nasze dzieci i kolejne pokolenia – wzmocni i skonsoliduje ochronę prawa do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska w całej Europie.

Prawo do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska zostało uznane przez organy międzynarodowe. Rada Praw Człowieka ONZ uznała to prawo w rezolucji z dnia 8 października 2021 roku¹, a Zgromadzenie Ogólne ONZ poszło w jej ślady w rezolucji

¹ A/HRC/RES/48/13

z dnia 28 lipca 2022 roku². Co ważne, wszystkie państwa członkowskie Rady Europy głosowały za tą rezolucją Zgromadzenia Ogólnego.

Warto także przypomnieć, że podczas szczytu Rady Europy w Reykjavíku w maju 2023 roku, szefowie wszystkich czterdziestu sześciu państw i rządów członkowskich zobowiązali się do wzmocnienia swojej pracy w Radzie Europy nad aspektami praw człowieka w dziedzinie środowiska w oparciu o polityczne uznanie prawa do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska.

Co więcej, w listopadzie 2024 roku Komitet Sterujący ds. Praw Człowieka Rady Europy zakończył badanie dotyczące możliwości wprowadzenia wiążącego instrumentu ochrony praw człowieka w odniesieniu do środowiska³ rozumiejąc, że brak takiego instrumentu stanowi znaczącą lukę w ramach prawnych Rady Europy, torując tym samym drogę Komitetowi Ministrów jako organowi decyzyjnemu do podjęcia działań w tej sprawie.

Przekonana o roli dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w działaniu na rzecz wzmocnienia istniejących zobowiązań do poszanowania, ochrony i realizacji prawa dziecka do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska, a także pewna, że instrument ten zainspiruje decydentów do wprowadzania coraz bardziej postępowych standardów legislacyjnych i politycznych, zwracam się do Pana Ministra na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2023 r. poz. 292), o poparcie inicjatywy przyjęcia dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, który prawnie chroniłby prawo do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska oraz o przedstawienie takiego stanowiska podczas zaplanowanego na maj spotkania Komitetu Ministrów Rady Europy w Luksemburgu.

Wprowadzenie dodatkowego protokołu nie tylko wzbogaci europejski dorobek prawny w zakresie ochrony środowiska, ale także wzmocni globalne wysiłki na rzecz zrównoważonego

² A/RES/76/300

³ CDDH(2024) R101 Addendum 2

rozwoju. Wierzę, że Polska – jako kraj z bogatą historią zaangażowania w wysiłek na rzecz praw dziecka – powinna być liderem w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Monika Horna-Cieślak

Rzecznik Praw Dziecka

Załącznik:

- list otwarty w sprawie przyjęcia dodatkowego protokołu do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w sprawie prawa do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska.